
December 2014**”Favorit i repris”**

Kan er julgåva vara en muta?

Uppdatering med hänsyn till skärpta krav från året som gått.

Julen nalkas och säkert sitter ni nu som bäst och planerar vad ni ska äta, vilka evenemang ni ska gå på och vad ni ska ge bort för julgåvor. Kanske är detta enkelt i det privata livet, men vad ska man tänka på när det gäller professionella julgåvor? Visst vill man vara vänlig och givmild mot sina affärsbekanta och skicka en julhälsning, tacka för året som gått och kanske skicka med en liten julgåva. Men när riskerar man att kliva över den gräns där gåvan istället får motsatt effekt, anses otillbörlig och riskerar att bryta mot mutbrottslagstiftningen? Vi vet att den bedömningen i många fall kan vara knepig för en verksamhet, men den *måste alltid göras*.

Förutom mutbrottslagstiftningen, är det en bra början att ta en titt i [Näringslivskoden](#). Näringslivskoden skapades inom ramen för arbetet med den nya mutbrottslagstiftningen och förvaltas av Institutet Mot Mutor (IMM). Näringslivskoden är ett komplement till lagstiftningen och utgör ett gott verktyg vid bedömningar om gåvor. Näringslivskoden anses vara strängare än mutbrottslagstiftningen och kan därmed ge en god indikation på om en viss åtgärd är förenlig med lagen eller inte. Nu har Näringslivskoden dessutom skärpts. Den 9 december i år publicerade IMM en ny reviderad version av Näringslivskoden. Arbetet med att revidera koden har pågått under ett års tid och i den uppdaterade versionen kan särskilt uppmärksammas att integritetskänsliga verksamheter inom det privata näringslivet har fått en strängare reglering. Det är alltså hög tid för företag och organisationer att bekanta sig med den nya koden och fundera på hur de striktare skrivningarna i koden kan tas hänsyn till i verksamheten. Enligt Helena Sundén, generalsekreterare på IMM har koden skärpts för att näringslivet önskade tydligare regler och förhållningssätt i affärsrelationer, både mot offentlig sektor men också inom det privata näringslivet. Nytt i koden är även att det tydliggörs att den är överordnad branschpraxis såtillvida branschpraxis eller branschregler inte är strängare för då gäller nämligen dessa. Det är alltså en god idé att se till att även göra sig bekant med sin branschpraxis.

Även om Näringslivskoden är mer detaljerad än lagstiftningen är det viktigt att komma ihåg att den är just en *vägledning* och att man ibland kan behöva hjälp med att tolka dess innehåll. Sedan september förra året finns inom IMM den så kallade Etiknämnden. Etiknämnden kan på begäran av ett företag, mot en avgift, uttala sig om en viss åtgärd som företaget avser att genomföra är förenlig med Näringslivskoden.

December 2014

“Favorit i repris”

Kan er julgåva vara en muta?

Under sitt första år publicerade Etiknämnden två avgöranden. Sammanfattning av dessa beslut finns i vår artikel från förra året som ni kan hitta [här](#). Under år 2014 har Etiknämnden publicerat ytterligare fem avgöranden både inom den privata- och den offentliga sektorn. Besluten i sin helhet finns tillgängliga [här](#).

Det framgår av Etiknämndens bedömning i årets avgöranden att nämnden, liksom lagstiftningen och koden, har intagit en fortsatt betydligt mer restriktiv hållning i situationer där erbjudanden riktas mot offentlig verksamhet. Utifrån ett av årets avgöranden fick vi återigen påminna oss om att otillbörliga beteenden kan aktualiseras även när det rör sig om mycket låga värden. I Etiknämndens beslut 2014:3 ansågs nämligen ett luncherbjudande till kommunanställda (värde 20 SEK) inte vara en vedertagen förmån mellan näringslivet och offentliga organ och därmed inte i linje med Näringslivskoden.

Take-away tips:

Med hjälp av Näringslivskoden och årets beslut från Etiknämnden har vi här nedan uppdaterat vår lista med tips som vi hoppas kan vara till hjälp inför viktiga gåvobeslut i din verksamhet.

Gåvor till offentlig sektor:

- Inför gåva till offentlig sektor, kontrollera först företagets policy! Kanske tillåter inte ditt företag överhuvudtaget gåvor till offentlig sektor?
- Gåvan får inte bestå av kontanter, presentkort eller andra likvida medel.
- Fundera särskilt över vad syftet med gåvan är? Syftet får *aldrig* vara att påverka mottagarens beteende, såsom att fatta ett visst beslut.
- Erbjud aldrig en gåva till en offentlig tjänsteman i syfte att säkra eller påskynda utförandet av ett beslut eller annan handling, s.k. "facilitation payments". Exempel på facilitation payments kan vara betalningar för att påskynda bygglovsansökningar, handläggningen av licenser eller tillstånd etc.
- Undvik att ge gåvor till personer som utövar myndighetsutövning eller som har möjlighet att påverka andra personer i viktiga beslut.
- Ge *aldrig* en gåva under pågående upphandling.
- Ge heller aldrig under några omständigheter ersättning till tjänstemän direkt för deras eventuella utgifter i samband med ett möte.
- Tänk särskilt på vad det är för slags gåva och vad gåvan har för värde (såväl ekonomiskt som personligt värde). En gåva utan någon som helst koppling till mottagarens verksamhet är typiskt sett inte OK att ge. Även att ge något som inte är "brukligt" kan bedömas vara otillbörligt och som sagt, även gåvor av lågt ekonomiskt värde kan bedömas vara otillbörliga i ett visst sammanhang.
- Ett tips kan vara att helt enkelt fråga det offentliga organet innan en gåva erbjuds.

December 2014

“Favorit i repris”

Kan er julgåva vara en muta?

Gåvor till privat sektor:

- Kontrollera först ert företags policy – det kan exempelvis finnas specifika beloppsgränser som inte får överstigas!
- Gåvan får inte bestå av kontanter, presentkort eller andra likvida medel.
- Den allmänna utgångspunkten är att en gåva är tillåten om den är måttfull och lämnas öppet:
  - Bedöm måttfullheten utifrån mottagarens position, ålder och erfarenhet. Gåvans ekonomiska eller personliga värde ska även ställas i relation till den anställdes integritetskänslighet och personliga påverkbarhet.
  - Gåvan bör ges öppet till en obestämd krets personer eller så kan det mottagande företags ledning/viss chef ges möjlighet att bestämma vem/vilka som ska få ta del av gåvan.
- Var särskilt återhållsam med gåvor och andra förmåner under en pågående affärsförhandling, eller inför inledandet av en sådan.
- I den uppdaterade Näringslivskoden uttrycks även särskilt att gåvor som kan anses vara allmänt oetiska ska undvikas (exempelvis sådant som anspelar på spel, droger och sexuella teman).

Vad kan man göra om man redan tagit emot en gåva och tvekar på om det verkligen var OK?

Självklart kan det förekomma situationer där det känns besvärligt att tacka nej till en gåva som man egentligen själv bedömer inte är ok. Ibland kanske möjligheten att tacka ja eller nej inte ens ges. Gåvan ”låg bara där i postfacket” eller kom med ett bud. I ett sådant läge gäller det att göra det bästa av situationen. Hur varje situation ska hanteras är givetvis upp till varje verksamhet att bestämma men för gåvor som består av något ätbart eller på annat sätt enkelt kan delas med flera är ett tips att gåvan kan placeras i företagets personalutrymme och göras tillgänglig för samtliga i personalen (ni delar helt enkelt på chokladasken, fruktkorgen eller vad det nu kan tänkas vara). Ett annat sätt kan vara att ge vidare den mottagna gåvan till välgörenhet. Du bör hursomhelst aldrig själv ta del av en sådan gåva genom att ta hem gåvan till familjen eller liknande.

Slutligen – några ord på vägen

Kontrollera alltid först ert företags anti-korruptionspolicy, givetvis såväl inför mottagande som inför givande av gåvor. Följ Näringslivskoden och se även till att ha god koll på eventuell branschpraxis. Kanske finns där strängare regler som gäller för just din verksamhet.

Var extra varsam om ni planerar att ge något till offentlig verksamhet. Ha ett legitimt syfte med gåvan och tänk på gåvans värde och mottagarens position. Med sunt förnuft kommer ni långt. Ställ er gärna frågan ”Skulle jag själv (eller mitt företag) kunna hamna i dåligt ljus (badwill) om gåvan kom till allmänhetens kännedom, exempelvis i media?” Om ni tvekar över svaret är det troligtvis en god idé att ni inte ger den tänkta gåvan, eller att ni åtminstone stämmer av situationen med ansvarig i er verksamhet.

December 2014

"Favorit i repris"

**Kan er julgåva
vara en muta?**

Ha gärna med er våra take-away tips i fickan som några tips på vägen inför snabba beslut.

Tänk på att ett enda felaktigt beslut kan skada ert företags anseende och varumärke. Så se nu till att era handlingar ökar er goodwill istället för att skada den.

Har ni några frågor eller funderingar, tveka inte att kontakta oss.

Med önskan om en riktigt God Jul!

Lisa af Burén ,
Senior Associate / Advokat

Sofia Bruno
Associate